

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและกระบวนการกลุ่มเพื่อสร้าง สุขภาวะทางสังคมให้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านน้ำโค้ง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

Learning Participatory Activities and Group Process to Construct Social
Well Being for Student at Ban Numkong School,
Mueang District, Nan Province

กัลยาณี สิทธีวุฒิ¹, กรณย์ ปัญโญ¹
kalyanee Sitthiwut¹, Karun Panyo¹

คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่¹

The Faculty of Education, Chiang Mai University¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการสร้างสุขภาวะทางสังคมในนักเรียนโรงเรียนบ้านน้ำโค้ง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ประชากรกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านน้ำโค้ง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ประกอบด้วยนักเรียน ชาย 10 คน หญิง 15 คน รวม 25 คน โดยประยุกต์ใช้กระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมผ่านวงจร 4 องค์ประกอบของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ คือ 1) ขั้นประสบการณ์ตรง 2) ขั้นการสะท้อนและอภิปราย 3) ขั้นคิดรวบยอด 4) ขั้นทดลอง/การประยุกต์แนวคิด จำนวน 4 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม

การใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและกระบวนการกลุ่มในการสร้างสุขภาวะทางสังคมให้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านน้ำโค้ง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน โดยการใช้กระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ผ่านวงจร 4 องค์ประกอบของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ผลการวิจัยแบ่งออกได้เป็น 4 ด้านใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้ 1) นักเรียนมีทัศนคติทางบวกต่อการอยู่ร่วมกันเพิ่มขึ้น และสามารถปฏิบัติได้มีความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น ชื่นชมกัน ทำให้เกิดความรู้สึกภูมิใจในตนเองมากขึ้น 2) นักเรียนมีความพึงพอใจทำกิจกรรมกลุ่มด้วยความสุข สนุกสนาน

และตั้งใจทำงานด้วยความสามัคคีกันเพิ่มขึ้นและส่งเสริมความเข้าใจกันระหว่างเพื่อนแต่ละคน แต่ละชนเผ่ามากขึ้น 3) การปรับตัวเข้ากับเพื่อน สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน ได้ด้วยความสุข ประยุกต์ใช้ในการอยู่ร่วมกันของแต่ละชนเผ่าด้วยความเข้าใจกันเพิ่มขึ้น 4) นักเรียนมีการช่วยเหลือเอื้ออาทรกันในสังคมเพิ่มขึ้น โดยมีการแบ่งปันสิ่งของให้กัน พุดจา กันด้วยความไพเราะอ่อนหวาน เกิดความอบอุ่นเหมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้; กระบวนการกลุ่ม

Abstract

The objective of this action research was to using participatory activities and group process to construct social well being for student at Ban Numkong School, Mueang District, Nan Province. The sample composed of Mien Lua Hmong and Muang 25 students were studying in grade three by using participatory activities and group process to construct social in the 4 process: 1) Direct experiences 2) Reflection and discuss 3) Conceptual summary and 4) Conceptual test and application (4 times). The data collection was through participation and non-participation observation, and in-depth interview , focus group.

From using activities above process, it was found 4 sides that 1) About positive thinking was increased and it was found more application of positive thinking to be daily life of this, it created proud of yourself 2) About complacency can be seen happy and enjoy while activities process and increased understanding between student and student 3) About adaptation to friend was found adaptation between difference tribal and it was found more application of to happiness and joy current situations, and 4) About help generosity was increased and it was found sharing and parlance gentle

Keywords: Learning Participatory; Group Process

บทนำ

สภาพสังคมในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้น จากสังคมที่มีสัมพันธภาพที่ดีของผู้คน เป็นสังคมที่มีการแข่งขันเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการมากกว่าที่จะนึกถึงผลประโยชน์ต่อส่วนรวม ตลอดจนการให้ความสำคัญกับกับสิ่งที่เป็นวัตถุภายนอก เน้นพัฒนาแต่ด้านวัตถุ จนลืมที่จะพัฒนาทางด้านจิตใจ ควบคู่ไปด้วย ทำให้ มนุษย์เกิดความเครียด ความอยากตามวัตถุที่กำลังเจริญก้าวหน้า ต้องวิ่งตามหรือต้องเติมเต็มในส่วนที่ตนเองคิดว่า ขาดจนต้องไปพึ่งสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วในตัวของแต่ละบุคคล การหวังพึ่งสิ่งต่าง ๆ นั้น ไม่ว่าจะ เป็น สุรา ยาเสพติดที่ทำให้รู้สึกวุ่นวายเครียด ลืมเรื่องราวทุกข้อนที่อยู่ในใจได้ ความฟุ้งเฟ้อ ความรุนแรง การแก่งแย่ง ทั้งนี้ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสุขภาพสุขภาพ ซึ่งคำว่าสุขภาพนั้นไม่ได้หมายความว่าเพียงอย่างด้านร่างกายเพียงอย่างเดียว แต่หมายรวมถึง กาย จิต อารมณ์และสังคมด้วย ซึ่งองค์การอนามัยโลกได้นิยามไว้ว่า “สุขภาพ หมายถึงสภาวะที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย จิตใจ สังคม และปัญญาไม่ใช่เพียงการปราศจากโรคหรือความพิการเท่านั้น” และ ตามนิยาม “สุขภาพ” ขององค์การอนามัยโลก และ พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550” ได้ให้นิยามว่า สภาวะที่สมบูรณ์ทุก ๆ ทางเชื่อมโยงกันสะท้อนถึงความเป็นองค์รวมอย่างแท้จริงของสุขภาพที่เกื้อหนุนและเชื่อมโยงกันทั้ง 4 มิติ ได้แก่ สภาวะทางกาย หมายถึง การมีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีเศรษฐกิจพอเพียง มีสิ่งแวดล้อมดี ไม่มีอุบัติเหตุ เป็นต้นสภาวะทางจิต หมายถึง จิตใจที่เป็นสุข ผ่อนคลาย ไม่เครียด คล่องแคล่ว มีความเมตตา กรุณา มีสติ มีสมาธิ เป็นต้นสภาวะทางสังคม หมายถึง การอยู่ร่วมกันด้วยดี ในครอบครัว ในชุมชนในที่ทำงาน ในสังคม ในโลก ซึ่งรวมถึงการมีบริการทางสังคมที่ดีและมีสันติภาพ เป็นต้นสุดท้ายคือ สภาวะทางปัญญา (จิตวิญญาณ) หมายถึงความสุขอันประเสริฐที่เกิดจากมีจิตใจสูง เข้าถึงความจริงทั้งหมดตลอดความเห็นแก่ตัว มุ่งเข้าถึงสิ่งสูงสุดทั้งหมดได้เชื่อมโยงกันอย่างเป็นองค์รวมสมดุลแยกจากกันไม่ได้การขาดความสมดุลอย่างใดอย่างหนึ่งไปก็จะส่งผลให้เกิดปัญหาและวิกฤตต่าง ๆ ในสังคม เกิดปัญหาสุขภาพจิต เหล่านี้ล้วนเป็นเหตุปรากฏเด่นชัดและรุนแรงขึ้นคือ ปัญหาการขาดสภาวะทางสังคม เช่น การแบ่งแยกกันเป็นกลุ่มก้อน มีพรรคพวก ขาดความมีสำนึกต่อส่วนร่วม ต่อผลประโยชน์ที่ยั่งยืนของประเทศชาติบ้านเมือง สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อเป็นวงกว้าง ทั้งด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคงของประเทศ ระบบการศึกษา และการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ จากปัญหาดังกล่าวเหล่านี้ทำให้ต้องกลับมาสู่การพัฒนาทั้งด้านวัตถุควบคู่กับการพัฒนาทางด้านจิตสำนึก ความรักสามัคคี ความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม แม้ว่าจะมาจากต่างพื้นที่ ต่าง

ชนเผ่า ต่างศาสนา ต่างความคิด ด้วยผลที่เกิดขึ้นดังกล่าว ทำให้ต้องกลับมาวางรากฐานให้กับเยาวชนไทยที่มีความเสี่ยงจะเกิดปัญหาความแตกแยกทางสังคม ความไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันว่าจะทำอะไรหรือจะอยู่อย่างไรในสังคมที่มีความแตกต่างที่กล่าวมาข้างต้นให้เกิดความสุขทางสังคม ความพึงพอใจซึ่งกันและกัน ความสามัคคีกันในกลุ่ม

ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงความคำนึงถึง สัมพันธภาพที่ดีของนักเรียน ความสามัคคีกันในหมู่คณะ สามารถอยู่ร่วมกันได้ในความแตกต่างอย่างมีความสุข จนเกิดสุขภาวะทางสังคมภายในโรงเรียนขึ้นโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) โดยการศึกษา สัมภาษณ์ เพื่อศึกษาบริบทของโรงเรียนเพื่อให้ได้มาของข้อมูล สู่กระบวนการสร้างสุขภาวะทางสังคมให้กับนักเรียนในด้านการมีทัศนคติทางบวก ความพึงพอใจในการอยู่ร่วมกัน การปรับตัวทางสังคม และการช่วยเหลือเอื้ออาทรกันในสังคม ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ขั้นประสบการณ์ตรง (Experience) ขั้นการสะท้อนและอภิปราย (Reflection and Discussion) ขั้นคิดรวบยอด (Concept) ขั้นทดลอง/การประยุกต์แนวคิด (Experimentation/Application) การนำสู่การปฏิบัติจริง และกระบวนการกลุ่ม (Group Process) ซึ่งวิธีการดังกล่าวมานี้จะช่วยเพิ่มประสบการณ์และทักษะจากการได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จะช่วยส่งผลให้นักเรียนในโรงเรียนเกิดสุขภาวะทางสังคมให้เกิดความรักความสามัคคี ลดความเห็นแก่ตัวและลดการแบ่งแยกเป็นชนเผ่า ภายในโรงเรียนและการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุขต่อไป

ดังนั้นจากสิ่งที่ได้กล่าวมานี้ได้สำรวจกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างกันภายในโรงเรียน ทั้งในเรื่อง เชื้อชาติ ศาสนา เผ่าพันธุ์ ได้มาอยู่ร่วมกันเริ่มก่อเกิดให้เป็นปัญหาในสังคมเล็ก ๆ ที่อาจจะมองข้ามไป การปลูกฝังความรัก ความสามัคคีกันนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดสุขภาวะภายในสังคมที่เราดำรงอยู่นั้นได้ จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนน้ำคัง ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดกลาง ตั้งอยู่ในจังหวัดน่าน พบว่า มีนักเรียนที่ประกอบกันอย่างหลายชนเผ่าได้มาอยู่ร่วมกันภายในโรงเรียน ได้แก่ ชนเผ่าเมี่ยน ชนเผ่าลัวะ ชนเผ่าม้ง และ ชนพื้นเมือง ได้มีการแยกกลุ่มกันอย่างชัดเจน และกลุ่มที่มีประชากรมากจะส่งผลการเป็นผู้นำของโรงเรียน ทำให้เห็นว่านักเรียนมีความรักพวกพ้องแยกส่วนไม่เห็นโรงเรียนเป็นโรงเรียนแบบองค์รวม ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้ อาจจะนำไปสู่ความขัดแย้งภายในโรงเรียนจนทำให้เกิดความแบ่งแยกกันในโรงเรียน ในชั้นเรียน ขาดความรักสามัคคีกัน ซึ่งเหล่านี้ล้วนเป็นพื้นฐานที่ถูกละเลยทำให้นักเรียนได้นำไปใช้ในการเติบโตสู่ผู้ใหญ่ได้ จากการสังเกตของผู้ผู้อำนวยการโรงเรียนคนปัจจุบันพบว่า จากสถิติการเลือกตั้งประธานนักเรียน พบว่า ถ้าจำนวนประชากรของชนเผ่าไหนมีมาก คนที่ได้รับเลือกมักจะเป็นชนเผ่า นั้น ๆ เสมอ ซึ่งปัญหานี้มักจะเกิดขึ้นเสมอเมื่อมีการเลือกตั้งประธาน

นักเรียนหรือ มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน นักเรียนส่วนมาก มักจะมีการแบ่งกันเป็นกลุ่มชนเผ่า อย่างชัดเจน เป็นภัยเงียบที่เกิดขึ้นภายในสังคมโรงเรียนเกิดความแยกแยกกัน ขาดความสามัคคี ขาดการมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันและอาจจะส่งผลกระทบต่อ อนาคตของนักเรียนอย่างคาดไม่ถึงถึงเป็นปัญหาการแตกแยกภายในสังคมระดับประเทศต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการสร้างสุขภาวะทางสังคมในนักเรียนโรงเรียนบ้านน้ำโค้ง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและกระบวนการกลุ่มในการสร้างสุขภาวะทางสังคมให้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านน้ำโค้ง อำเภอเมือง จังหวัดน่านตามขอบเขตเนื้อหาแนวคิดของสุขภาวะทางสังคมที่ได้รับรวบรวมจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 4 ด้าน ได้แก่ การมีทัศนคติทางบวก ความพึงพอใจในการอยู่ร่วมกัน การปรับตัวทางสังคม และการช่วยเหลือเอื้ออาทรกันในสังคมนำไปสู่ขั้นตอนการจัดกิจกรรมผ่านการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและกระบวนการกลุ่ม ทั้งหมด 4 ครั้ง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการเข้าร่วมกิจกรรม ใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในการสำรวจพื้นที่ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนบ้านน้ำโค้ง และใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม บันทึกข้อมูลระหว่างการจัดกิจกรรม และมีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มหลังจากการทำกิจกรรมทุกครั้ง พร้อมทั้งติดตามผลหลังการทำกิจกรรม 4 สัปดาห์โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกให้นักเรียนได้สะท้อนความรู้สึกอีกครั้ง การเสนอผลการวิจัยรูปแบบบรรยาย ดังนี้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและบวนการกลุ่มเพื่อสร้างสุขภาวะทางสังคม

ส่วนที่ 1 สร้างสัมพันธ์ภาพ

การสร้างสัมพันธ์ภาพเพื่อทำความรู้จักคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยและนักเรียน เริ่มต้นด้วยการแนะนำตัวเองของผู้วิจัย และเล่าประวัติส่วนตัวให้นักเรียนได้ทำความรู้จัก จากนั้นให้นักเรียนแต่ละคนได้เขียนป้ายชื่อด้วยตนเองพร้อมทั้งแนะนำตัวเองอีกครั้ง ต่อมาใช้กิจกรรมเปิดเพลงเปิดใจ โดยให้นักเรียนจับคู่เพื่อนเพื่อแลกเปลี่ยนรับฟังบทเพลงที่เลือกมานำเสนอ พร้อมทั้งเหตุผลที่ชอบเพลงนั้น จากนั้นให้แต่ละคู่มาแนะนำเพื่อนของตนเอง ว่าเพราะเหตุใด

เพื่อนถึงชอบบทเพลงนั้น เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจความรู้สึกของเพื่อนผ่านบทเพลงที่แต่ละคนได้เลือกนำเสนอ หลังจากกิจกรรมนี้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทเพลงที่ได้นำเสนอครั้งนี้ นักเรียนไม่เคยทราบมาก่อนว่าเพื่อนชอบบทเพลงนั้น ๆ เพราะอะไร เนื่องจากไม่เคยมีเวลาที่จะนั่งรับฟังกันได้อย่างเต็มที่ พบเจอกันแค่เวลาเรียนพอหมดเวลาแล้วก็แยกย้ายกลับบ้าน แต่บางคนก็ชอบเพลงเหมือนกันเนื่องจากอารมณ์และความรู้สึกมีคล้ายกัน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเพื่อนแต่ละคนมากขึ้น

ส่วนที่ 2 กระบวนการกลุ่ม

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและกระบวนการกลุ่มเพื่อสร้างสุขภาวะทางสังคมโดยการใช้กระบวนการร่วมด้วยเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาทัศนคติทางด้านสังคมที่ดี เกิดปฏิสัมพันธ์กัน รู้จักการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อีกทั้งส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความเข้าใจผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์อันดีและส่งเสริมให้มีประสิทธิภาพการทำงานร่วมกัน การจัดกระบวนการกลุ่มประกอบไปด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดประเด็นการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้ตระหนักรู้ รับรู้ แสดงบทบาท ทัศนคติ และความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมการสร้างสุขภาวะทางสังคมในโรงเรียนบ้านน้ำโค้งในครั้งนี เริ่มจากผู้วิจัยผู้วิจัยได้ชี้แจงบทบาทในส่วนของผู้วิจัยซึ่งจะเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น สังเกต เก็บรวบรวมความคิดเห็นต่าง ๆ และสรุปประเด็นต่าง ๆ เพิ่มเติม ส่วนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมให้นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็น สะท้อนและอภิปรายในแต่ละกิจกรรมที่ทำร่วมกันได้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ กล้าแสดงออก ฟังอย่างตั้งใจและเคารพในกติกาที่กลุ่ม ไม่แสดงความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์ขณะที่สมาชิกคนอื่นกำลังแสดงความคิดเห็น

2. กิจกรรมด้วยกิจกรรม “HUG” โดยให้นักเรียนจับคู่กันและรับฟังคำสั่งจากผู้วิจัยให้กอดกันและหันหลังให้กันโดยไม่ปล่อยมือจากกัน หลังจากทำกิจกรรมกลุ่มพบว่านักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ในความรักความสามัคคีกันในกลุ่ม

3. กิจกรรมกระเจกเงา โดยให้นักเรียนจับคู่กันเต้นตามเพลง โดยคนแรกจะเป็นผู้นำเต้นและให้คนที่เหลือเต้นตามคนแรก หลังจากนั้นให้สลับกันเป็นผู้นำและผู้ตาม หลังจากกิจกรรมนี้พบว่า นักเรียนได้เรียนรู้ถึงความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

4. กิจกรรมโรงเรียนในฝัน โดยให้นักเรียนนับเลข 1 ถึง 4 แล้วแยกกลุ่มเป็น 4 กลุ่มตามเลขที่นับไว้ จากนั้นให้ระดมสมองโดยการวาดรูปโรงเรียนในฝัน โดยให้เวลาในการทำกิจกรรม นาน 30 นาที พร้อมกับนำเสนอผลงานที่นักเรียนได้ระดมสมองกัน จากผลงานที่

นักเรียนนำเสนอ พบว่า กลุ่มที่ 1 นักเรียนต้องการให้โรงเรียนมีสนามหญ้าสีเขียวกว้าง ๆ เพื่อให้ได้ออกกำลังกายและวิ่งเล่นได้เต็มที่ กลุ่มที่ 2 พบว่า นักเรียนต้องการให้มีห้องสมุดและมุมรักการอ่านโดยแยกเป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน กลุ่มที่ 3 พบว่า นักเรียนต้องการให้มีห้องน้ำที่สะอาดและสนามสำหรับเด็กเล็กแยกเป็นสัดส่วนชัดเจน และกลุ่มที่ 4 พบว่า อยากให้โรงเรียนสะอาด นักเรียนทุกคนร่วมมือร่วมใจรักษาความสะอาด มีความรับผิดชอบในการทำโรงเรียนให้น่าอยู่ มีความสามัคคีกัน รวมทั้งอยากให้ มีต้นไม้สีเขียวในโรงเรียนให้ร่มเงาที่ร่มรื่นน่าเรียน จากประเด็นการนำเสนอของนักเรียนพบว่านักเรียนอยากให้ปรับปรุงด้านสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ของโรงเรียน มีความรับผิดชอบ และความสามัคคีกันในโรงเรียน

สรุปกิจกรรมกลุ่มให้นักเรียนได้เห็นความสำคัญว่าในการทำให้โรงเรียนน่าอยู่เป็นโรงเรียนในฝันนั้นบางครั้งไม่สามารถทำได้ทั้งหมด และบางอย่างก็ไม่ได้เป็นดังความคาดหวัง การจะมีสังคมในโรงเรียนให้มีความสุขนั้นไม่ได้มีแต่ด้านวัตถุอย่างเดียว ผู้วิจัยจึงได้เสนอวิธีการทำให้โรงเรียนน่าอยู่ด้วยการให้นักเรียนได้ร่วมกันทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างสุขภาวะทางสังคมในโรงเรียนดังจะกล่าวต่อไป

ส่วนที่ 3 การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและกระบวนการกลุ่มเพื่อสร้างสุขภาวะทางสังคมโดยการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างนักเรียนนำเสนอประสบการณ์เดิมมาแบ่งปันเรียนรู้ได้สะท้อนความคิดเห็นและถกเถียง การสรุปความคิดรวบยอด ตลอดจนได้ทดลองหรือประยุกต์แนวคิด จนเกิดการพัฒนาความรู้ หรือแนวคิดสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

1. ขั้นประสบการณ์ตรง เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ตั้งประสบการณ์ของตนเองออกมาใช้ในการเรียนรู้ และสามารถแบ่งปันประสบการณ์ของตนเองที่มีให้แก่เพื่อนๆที่อาจมีประสบการณ์ที่เหมือน หรือต่างไปจากตนเองได้ ต่อจากนั้นให้ตัวแทนนักเรียนได้เล่าประสบการณ์ของตนเองเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันกับเพื่อนที่มีความแตกต่างด้านชนเผ่า พบว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงก็มีความแตกต่างบางครั้งบางก็ไม่สามารถเข้าใจกันได้ และ ภาษาที่แตกต่างกันก็ทำให้การสื่อสารอาจเกิดการไม่เข้าใจกันได้

2. ขั้นสะท้อนและอภิปราย เพื่อให้นักเรียนจะได้แสดงความคิดเห็นและความรู้สึกของตนเองแลกเปลี่ยนกันในกลุ่ม นักเรียนจะได้เรียนรู้ถึงความคิด ความรู้สึกของคนอื่นที่ต่างไปจากตนเองจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างขวางขึ้นและผลของการสะท้อนความคิดเห็นหรือการอภิปรายจะทำให้ได้ข้อสรุปที่หลากหลาย หรือมีน้ำหนักรวมมากขึ้น นอกจากนี้ยังทำ

กลุ่มนักเรียนจะได้เรียนรู้ถึงการทำงานเป็นทีม บทบาทของสมาชิกที่ดีที่จะทำให้งานสำเร็จ การควบคุมตนเองและการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นในประเด็นการเรียนรู้เรื่องสุขภาวะทางสังคมประกอบด้วย การมีทัศนคติทางบวกทางบวก ความพึงพอใจในการอยู่ร่วมกัน การปรับตัวทางสังคม และการช่วยเหลือเอื้ออาทรกันในสังคม

ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอวิดีโอชุดใจอัศจรรย์เป็นเรื่องเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุขในสังคมที่มีความหลากหลายอาชีพ หลังจากชมวิดีโอแล้วให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับชม พบว่า นักเรียนได้เห็นถึงความแตกต่างของคนในสังคม หลากหลายอาชีพ แต่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างเอื้ออาทรและเป็นสังคมที่ต้องมีการถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน ทุกคนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน

ลำดับต่อมาผู้วิจัยเริ่มดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการสะท้อนคิดในเรื่องการมีทัศนคติทางบวกด้วย และกิจกรรมดูวิดีโอชุดผลึกน้ำปลั่งบวก หลังจากชมวิดีโอแล้วให้นักเรียนได้อภิปรายในประเด็นความรู้ที่ได้รับจากการกิจกรรมนี้ พบว่านักเรียนสามารถมีมุมมองสะท้อนให้เห็นประโยชน์ของการคิดดี พูดดี จากคำกล่าวของ สนิทชัย “ไม่คิดว่าคำพูดที่ดีจะส่งผลต่อร่างกาย คำพูดที่ไม่สุภาพจะเป็นสิ่งที่ไม่ดีต่อร่างกายได้เห็นภาพจริงคืออาศัยความรู้ทางวิทยาศาสตร์มายืนยันได้ ตามผลึกน้ำที่ปรากฏขึ้น

กิจกรรมส่งเสริมความพึงพอใจในการอยู่ร่วมกันกิจกรรมรูปแบบเหมือนรูปต่าง ผู้วิจัยได้นำเสนอ Power Point รูปศิลปะที่สามารถมองถึงความแตกต่างของภาพได้หลายแง่มุมแล้วแต่ใครจะมองเห็นได้ก่อน เมื่อนักเรียนได้รับชมภาพแต่ละภาพครบถ้วนแล้วให้นักเรียนสะท้อนและอภิปรายภาพนั้น ๆ และสิ่งที่มองเห็นครั้งแรก และการพิจารณาครั้งที่สองหลังจากได้คำตอบแรก พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นถึงความแตกต่างทางความคิดของแต่ละบุคคล แล้วแต่ใครจะมีมุมมองแบบไหน แต่สุดท้ายเราจะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขเมื่อทุกคนเลือกที่จะรับฟังและยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่น

กิจกรรมส่งเสริมการปรับตัวทางสังคมโดยการให้นักเรียนได้วาดรูปสื่อถึงตัวเอง พร้อมทั้งสะท้อนความคิดมุมมองแง่บวกความเป็นตัวตนของตนเอง เช่นมีข้อดี ข้อเสียอย่างไร ชอบอะไร ให้อิสระกับนักเรียนในการสะท้อนในความเป็นตัวตน หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม พบว่า นักเรียนมีความเข้าใจในความเป็นตัวตนของเพื่อน ได้เห็นแง่บวกที่เพื่อนได้นำเสนอ จึงเกิดการปรับตัวให้เข้าหากันมีความเห็นอกเห็นใจกันในกลุ่มมากขึ้น

และกิจกรรมสุดท้ายคือกิจกรรมการส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการช่วยเหลือเอื้ออาทรกันในสังคมผู้วิจัยดำเนินการด้วยกิจกรรม สัมผัสด้วยใจ โดยให้นักเรียนล้อมกันเป็น

วงกลมพร้อมทั้งผู้วิจัยหลังจากนั้นให้นักเรียนใช้มือสัมผัส นวดเบา ๆ ที่ไหล่ของเพื่อน จากนั้นให้สลับกันทำ พบว่ากิจกรรมนี้ให้นักเรียนได้สะท้อนความรู้สึกที่ได้รับการสัมผัสจากเพื่อนด้วยความรักและความห่วงใยกัน ต่อมา ต่อมาคือกิจกรรมกลมกลิ้ง โดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน เพื่อให้นักเรียนแข่งขันกันเลี้ยงลูกปิงปองผ่านเสื้อผ้าน หลังจากกิจกรรมนี้ให้นักเรียนสะท้อนและอภิปรายถึงความสำเร็จและความล้มเหลวของกลุ่มตนเอง พบว่านักเรียนได้เรียนรู้ถึงความสามัคคีกันในกลุ่ม มีการวางแผนไปสู่ความสำเร็จ

3. ขั้นคิดรวบยอด เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องการวิเคราะห์ ทั้งจดจำความรู้ เข้าใจ นำไปใช้ อธิบายหลักการ เหตุผล สร้างความรู้ใหม่ และสามารถประเมินค่าของความรู้ใหม่โดยใช้เหตุผลได้

ผู้วิจัยเริ่มต้นกิจกรรมจินตทัศน์ โดยผู้วิจัยเป็นผู้นำให้นักเรียนได้ฝึกการขอบคุณร่างกาย อวัยวะน้อยใหญ่ภายในร่างกายตั้งแต่หัวจดเท้า ต่อจากนั้นให้นักเรียนได้ฝึกการชื่นชมกันโดยแจกภาพที่แต่ละคนวาดโดยไม่ให้ตรงกับเจ้าของแล้วให้นักเรียนที่ได้ภาพของเพื่อนฝึกชื่นชมถึงความเป็นตัวตน หรือ เอกลักษณ์ของเพื่อน จากกิจกรรมนี้ พบว่า นักเรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นและได้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องการฝึกพูดชื่นชมคนอื่น ในแง่มุมบวกทำให้ผู้ที่ได้รับฟัง เกิดกำลังใจเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

ต่อมาคือกิจกรรมทำไมถึงเข้ากันได้ โดยการแจกบัตรคำให้แต่ละคนเลือกคู่ที่คิดว่าเหมือนกันและเข้ากันได้มากที่สุด เมื่อจับคู่กันครบแล้วให้แต่ละคู่ได้สะท้อนและอภิปรายถึงเหตุผลว่าทำไมบัตรคำถึงเข้ากันได้ซึ่งในบัตรคำที่ผู้วิจัยแจกให้นั้นไม่มีความสอดคล้องกันเลย หลังจากกิจกรรมนี้พบว่านักเรียนสามารถวิเคราะห์และอธิบายถึงเหตุผลของการเข้ากันได้ของสิ่งของซึ่งไม่มีความเหมือนที่เข้ากันได้เลย เชื่อมโยงไปถึงการอยู่ร่วมกันถึงแม้จะต่างกัน ทั้งเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ก็สามารถที่จะอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติและมีความสุขได้หากมองความแตกต่างให้เป็นสิ่งที่เข้ากันได้

หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการต่อเนื่องในขั้นความคิดรวบยอด โดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 4 กลุ่ม ได้นำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมทั้งหมด พบว่านักเรียนได้เรียนรู้ถึงความรัก ความผูกพัน ความสามัคคีกันในกลุ่มเพื่อน ได้กล้าแสดงออกและกล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้นสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

4. ขั้นทดลองและประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อให้นักเรียนได้ทดลองใช้ความคิดรวบยอดหรือผลิตขั้นความคิดรวบยอด เปิดโอกาสให้นักเรียนได้รู้จักการประยุกต์ใช้ความรู้ หรือแสดงผลของความสำเร็จของ ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้กำหนดสถานการณ์ 4 สถานการณ์

เพื่อให้ให้นักเรียนได้ฝึกแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเมื่อเกิดสถานการณ์จริงและประยุกต์ใช้แนวคิดจากที่ได้ทำกิจกรรมมาทั้งหมดของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยวิธีการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ต่าง ๆ

จากสถานทั้ง 4 สถานการณ์นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้แนวคิดที่ได้ทำกิจกรรมมาทั้งหมดเห็นถึงการทำงานเป็นกลุ่ม ความเป็นผู้นำ และผู้ตาม การแบ่งหน้าที่กัน การนำเอาแนวคิดที่ได้เรียนรู้มาปรับใช้กับสถานการณ์ได้แก้ปัญหาเฉพาะหน้าในเวลาจำกัดทำให้การทำงานกลุ่มได้บรรลุผลและประสบความสำเร็จเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง

บทสรุป

ผลของการสร้างสุขภาวะทางสังคมในนักเรียนโรงเรียนบ้านน้ำไค้ง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน สรุปผลของการสร้างสุขภาวะทางสังคมให้นักเรียนโรงเรียนบ้านน้ำไค้ง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน สามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. การมีทัศนคติทางบวกต่อการอยู่ร่วมกัน

จากการทำกิจกรรมนักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางบวกต่อการอยู่ร่วมกันในโรงเรียนดังต่อไปนี้

1.1 นักเรียนได้มีความรู้และแนวคิดมุมมองใหม่ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะเรื่องพลังน้ำพลังบวกซึ่งสอดคล้องกับคำพูดของนักเรียนหลายคนยกตัวอย่างเช่น สนิทชัย “รู้สึกดีใจมากที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมนี้และยังได้รู้การเปลี่ยนแปลงของพลังน้ำว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรในสิ่งแวดล้อมที่ดีหรือไม่ดี” และ ไพรวลัย “ได้เรียนรู้ถึงนิสัยของเพื่อน ๆ แต่ละคนและการเปลี่ยนแปลงของพลังน้ำว่าแต่ละชนิดอยู่ในสิ่งแวดล้อมต่างกันจะก่อให้เกิดเป็นผลึกอย่างไร และมิตรภาพที่ดีต่อกันระหว่างเพื่อน”

1.2 นักเรียนได้มีมุมมองใหม่ในการดำเนินชีวิตทำให้เกิดทัศนคติทางบวกกับเพื่อนและกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้ ทำให้เกิดความสุขและสนุกสนานที่ได้ร่วมกิจกรรมกลุ่มกับเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับคำพูดของ อนุสรณ์ “ก็ได้เรียนรู้อะไรหลาย ๆ อย่างที่เรายังไม่รู้ เช่น พลังน้ำจากพลังความคิดบวก สนุกได้รับความรู้คุณธรรมเป็นเรื่องที่เรียบง่ายแต่สนุกคุณธรรม”

1.3 นักเรียนรู้จักวิธีการคิดบวกซึ่งสอดคล้องคำพูดของนิภาจริย “ได้เรียนรู้การคิดบวก การมองแต่ถึงความแตกต่างของแต่ละคน แต่ละคนเฝ้า ความสามัคคีและความเข้าใจเพื่อน ๆ” และ พวงผกาได้กล่าวไว้ว่า “ได้เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ และได้รู้ว่าสายน้ำเป็นอย่างไรบ้างซึ่งสัมพันธ์กับพลังคำพูดพลังความคิดทางบวกทำให้เราคิดดีทำต่อกันต่อไป”

1.4 นักเรียนสามารถมีมุมมองสะท้อนให้เห็นประโยชน์ของการคิดดี พุดดี จากคำกล่าวของ สนิทชัย “ไม่คิดว่าคำพูดที่ดีจะส่งผลต่อร่างกาย คำพูดที่ไม่สุภาพจะเป็นสิ่งที่ไม่ดีต่อร่างกายได้เห็นภาพจริงคืออาศัยความรู้ทางวิทยาศาสตร์มายืนยันได้ ตามผลึกน้ำที่ปรากฏขึ้น” และพวงผกา ได้กล่าวอีกว่า “ได้ให้ข้อคิดว่าจะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ในเรื่องนี้ไปเผยแพร่ให้เพื่อน พี่ น้อง ในโรงเรียนได้รับทราบและร่วมกันคิดดีทำดีพุดดี ซึ่งมีให้เห็นได้จริงจากการเปลี่ยนแปลงของผลึกน้ำสามารถพิสูจน์ได้”

1.5 นักเรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นและได้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องการฝึกพุดดีขึ้นชมคนอื่น ในแง่มุมบวกทำให้ผู้ที่ได้รับฟัง เกิดกำลังใจเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

2. ความพึงพอใจในการอยู่ร่วมกัน

จากการทำกิจกรรมนักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความพึงพอใจในการอยู่ร่วมกันต่อการอยู่ร่วมกันในโรงเรียนดังต่อไปนี้

2.1 นักเรียนมีความพอใจในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน มีความเต็มใจที่จะร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างตั้งใจ สอดคล้องกับคำกล่าวของ จักรภัทร “ก่อนทำกิจกรรมมีความวิตกกังวล คิดว่ากิจกรรมจะยาก และไม่น่าสนใจ แต่พอได้ทำกิจกรรมแล้ว ทำให้มีความสุข สนุกสนาน ได้เข้าใจเพื่อน ได้ทำงานกลุ่มกับเพื่อนที่ไม่สนิทกัน ทำให้เกิดมีความสนิทสนมกับเพื่อนมากขึ้น ครับ” กิตติชัย กล่าวว่า “กิจกรรมที่ทำเป็นกิจกรรมที่ง่าย และทำให้ได้รู้จักเพื่อนมากขึ้น มีความสุขที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้ครับ”

2.2 นักเรียนมีความพึงพอใจที่จะเกิดการจัดกิจกรรมกลุ่มอีกครั้ง จากคำกล่าวของ

2.3 นักเรียนมีการตอบสนองทางอารมณ์ของแต่ละบุคคลในทางที่ดี มีความรู้สึกชอบ ทำให้มีความสุขในการทำกิจกรรม แต่ละกิจกรรม เต็มใจที่จะเรียนให้ประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์

2.4 นักเรียนมีการปฏิบัติต่อกันด้วยความรักความสามัคคี มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เข้าใจและยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น ยอมรับความแตกต่างของแต่ละบุคคล ทำให้เกิดความสุขพึงพอใจในการอยู่ร่วมกัน จากคำกล่าวของ กัลยา “จากกิจกรรมนี้ทำให้ได้เรียนรู้ถึงมุมมองของแต่ละคนว่าไม่เหมือนกัน ไม่ควรตัดสินกันว่าผิดหรือถูกก่อนที่จะได้รับฟังความคิดเห็นของบุคคลนั้นก่อน ควรทำความเข้าใจกันก่อน” และมีความเข้าใจในนิสัยและความรู้สึกนึกคิดของเพื่อนมากขึ้นส่งผลให้เกิดความเข้าใจกันและสร้างความพึงพอใจในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ได้ จากคำกล่าวของ ยิ่งศักดิ์ “ได้เรียนรู้ว่าเพื่อนแต่ละคนเป็นอย่างไร นิสัยอย่างไร ทำให้เกิดความ

เข้าใจกันมากขึ้น อีกทั้งยังได้รับความสนุกสนานกับกิจกรรมแต่ละกิจกรรม”

3. การปรับตัวเข้ากับเพื่อน

จากการทำกิจกรรมนักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการปรับตัวให้เข้ากับดังต่อไปนี้

3.1 นักเรียนสามารถวิเคราะห์และอธิบายถึงเหตุผลของการเข้ากันได้ของสิ่งของซึ่งไม่มีความเหมือนที่เข้ากันได้เลย เชื่อมโยงไปถึงการอยู่ร่วมกันถึงแม้จะต่างกันทั้งเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ก็สามารถที่จะอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติและมีความสุขได้หากมองความแตกต่างให้เป็นสิ่งที่เข้ากันได้ จากคำกล่าวของปฐมาวดี “ไม่คิดเลยว่าสิ่งของต่าง ๆ จะเข้ากันได้ ตอนแรกคิดว่า กระดาดต้องคู่กับดินสอ แต่ สุดท้าย ไม่มีคู่ กระดาดจึงคู่กับพัดลม เพราะว่า ถ้าขาดพัดลมก็สามารถเอากระดาดมาพัดให้เย็นได้ ค่ะ” และ วิรัตน์ กล่าวว่า “ของทุกอย่างสามารถอยู่ร่วมกันได้หากเราไม่มองให้แตกต่าง เหมือนกับเพื่อน ๆ สามารถอยู่ร่วมกันได้หากเราไม่แบ่งแยก มองทุกคนเป็นเพื่อนเราเหมือนกันหมด”

3.2 นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ส่งผลให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออก มีความกล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น

3.3 นักเรียนสามารถแสดงออกทางพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม พยายามปรับสภาพของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นสุข ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มได้อย่างมีความสุข ไม่เกิดการขัดแย้งกันในกลุ่ม ไม่มีการทะเลาะหรือใช้วาจาไม่สุภาพหรือเสียงดังในการทำกิจกรรมกลุ่ม และนักเรียนแต่ละคนสามารถทำงานร่วมกันได้ทั้งหญิงและชาย ต่างชนเผ่า ไม่มีการแบ่งแยกว่า เพื่อนคนนี้เป็นเพื่อนสนิทต้องอยู่ด้วยกันเท่านั้น แต่ภายหลังนักเรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนทุกคนได้อย่างมีความสุข

4. การช่วยเหลือเอื้ออาทรกันในสังคม

จากการทำกิจกรรมนักเรียนเกิดการช่วยเหลือเอื้ออาทรกันในสังคมดังต่อไปนี้

4.1 นักเรียนรู้จักการเสียสละ การแบ่งปันกันระหว่างกลุ่มเพื่อน จากการทำกิจกรรมพบว่า นักเรียนรู้จักแบ่งปันสิ่งของ จากการสังเกตพบว่า นักเรียนที่ได้รับรางวัลจากการทำกิจกรรมหลายได้แบ่งปันสิ่งของให้กับเพื่อนคนที่ไม่ได้รับรางวัล

4.2 นักเรียนพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน จริงใจ ไม่พูดหยาบคาย ก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์เหมาะกับกาลเทศะ พูดติดต่อกัน จากการทำกิจกรรมต่าง ๆ พบว่า นักเรียนนักเรียนรู้จักการให้อภัยซึ่งกันและกันด้วยวาจาที่สุภาพ

4.3 นักเรียนได้เรียนรู้ถึงความสามัคคีกันในกลุ่ม ความรักใคร่ปรองดอง มี

การวางแผนไปสู่ความสำเร็จ จากคำกล่าวของสว่าง “การที่กลุ่มจะทำให้ชนะนั้นจะต้องมีการวางแผนโดยให้คนที่ทำได้เร็วนั้นได้ทำก่อน และความมุ่งมั่น สามัคคีที่จะชนะร่วมกัน ส่วนกลุ่มที่แพ้ จากคำกล่าวของ วิรัตน์ “ได้เรียนรู้ถึงการไม่มีการวางแผน และไม่มีสามัคคีกัน บางคนก็เข้าโดยไม่ได้ตั้งใจจริง ๆ แต่ให้อภัยเพื่อนได้” นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้นิสัยเพื่อนในกลุ่ม ทำให้เกิดความสัมพันธ์กันเคย รักใคร่ปรองดองกันมากขึ้น

4.4 การประพัตที่ติดต่อกัน นักเรียนได้เห็นถึงความแตกต่างของคนในสังคมหลากหลายอาชีพ แต่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างเอื้ออาทรและเป็นสังคมที่ต้องมีการถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน ทุกคนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน

การติดตามผลการสร้างสุขภาวะทางสังคมให้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านน้ำคัง พบว่า นักเรียนมีความสุขที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเนื่องจากกิจกรรมนั้นไม่ซับซ้อนและง่ายต่อการเรียนรู้ของนักเรียนมีประโยชน์สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ทั้งด้านการอยู่ร่วมกันสังคมความรักความสามัคคีต่าง ๆ และมีมิตรภาพที่ดีต่อกันในกลุ่มเพื่อนเกิดความรักความเข้าใจกันมากขึ้น และยังให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมว่า อยากให้มีการจัดกิจกรรมแบบนี้เพิ่มอีกเป็นการสร้างสุขภาวะทางสังคมให้กับนักเรียนทั้งโรงเรียนต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2544). **คู่มือฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วม**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: วงศ์กมล โป.
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. (2550). **วัฒนธรรม สุขภาพ กับการเยียวยา: แนวคิดทางสังคม และมานุษยวิทยาการแพทย์**. นนทบุรี: สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ (สวสส.).
- เต็มศักดิ์ คทวนิช. (2549). **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- นิภา แก้วศรีงาม. (2547). ความคิดเชิงบวก. **วารสารวงการครู**. 1 (12), 76-78.
- นิมอรงค์ งามประภาส. (2543). **หลักการสุขศึกษา**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พล แสงสว่าง. (2545). **กระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนา**. ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- วรารณ ตระกูลสฤณี. (2549). **จิตวิทยาการปรับตัว**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2545). **จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย วัยรุ่น-วัยสูงอายุ เล่ม 2**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.